

Előfizetési feltételek:

a „Sárrét”-re

Egész évre: 4 frt, — kr.
Fél évre: 2 „ — „
Negyed évre: 1 „ — „

A „Falusi könyvtár” füzetei pedig példányonként 10 krral megrendelhetők. Nép és iskolai könyvtárak illő engedményben részesülnek.

Megjelenik minden vasárnap.

SÁRRÉT.

Társadalmi és közművelődési hetilap.

A NÉPNEVELÉSI ÉRDEKEK ELŐMOZDÍTÁSÁNAK KÖZLÖNYE.

Szerkesztő és kiadóhivatal: Főuteza 539-ik szám, hova az előfizetési pénzek, kéziratok és megkeresvények küldendők.

Hirdetési díjak:

5 hasábos petit sor egyszeri hirdetésnél 4 kr.
többszörinél 8 kr.
Nagyobb és többszöri hirdetések fellette kedvezően eszközöltek.

Nyilttér soronként 15 kr.
Bélyegdíj minden egyes beíratásért 80 kr.

A népkönyvtárak.

Oly sok megoldandó kérdése van a társadalmi munkásságnak, hogy széttekintve és a sok úrt látva mindenütt, elkomolyodva gondolunk reá, mennyi még az elintézendő, mennyi jó akarattal és buzgalommal kell birni a haza minden egyesének, ha a közszellemet ama színvonalra akarjuk emelni, hogy a multnak mulasztásait lassanként elenyésztesse.

„Népbarát” — mennyi magasztos fogalmat rejt ez egyetlen szócska magában! de ha őszinte vallomást akarunk tenni magunknak, sokkal többen hordják ez elnevezést dicsekvőleg ajkaikon, mintsem fele is jogosan elmondhatná magáról, hogy annak nagy jelentőségét átérezte.

Tetterejét vesse latba mindenki tehetsége szerint, a tett a legszebb ékes-szóllás. Ne mondja senki, hogy nem adott számára tér népboldogító hevületét érvényesíteni. Nincs olyan szükre szabott kör, melyen hatni és munkálni ne lehessen, a nép érdekében, annak jóléte előmozdítására.

Nemcsupán anyagi áldozatokról van szó. A népnek nemcsak mindennapi kenyérré van szüksege. Igaz, hogy első sorban erre, mert a hol kenyér bőven van, az a jólét jele, nyomorba taszított nép erkölcsait az elfajulástól semmi bívszerekkel megmenteni nem lehet. De, hogy kenyér legyen, ahhoz szorgalom kell, a szorgalom gyümölcseinek okszerű élvezésének megértéséhez pedig józan szellemi felvilágosodás. Az alsó néposztály szelleme ellen gyakori a feljajdulás; lazuló erkölcs-érzetiek ellen keserves kifakadásokat hallani; pedig a mi népilnk alapvonásában

nemes hajlamokkal bír: s ha azok fejlődés helyett a hanyatlás szomorú tüneteit mutatják, e jelenség vádja nem minket terhel-e inkább, kiknek köreiből terjedni kelletne az alsóbb régiókba az erkölcsös műveltségnek? — mint azon népet, mely népboldogító törekvéseinket csak ajkaikon hallja, de valósággal nélkülözi, s gondoskodás nélkül, úgy szólván önmagára hagyatva vegetál úgy miként lehet, s miként magiszokta. Tegyük szívünkre kezünket!

Volt idő, csak évtizeddel ezelőtt is, a melyben naponta hangzott a felsohajtás: „népnevelés jöjjön el a te országod!” Nem volt oly büneset, melyet ha egy-egy vidéki levelező a nyilvánosságra hozott, hírlapi tudósítását ne azon fentebbi felsohajtás refrainjével végezte volna be.

A gondviselés a hallhatatlan emlékü b. Eötvös József szellemében lelküldötte a népnevelés megváltóját, és ezen utóbbi évtizedben az úgy oly haladásnak örvend, hogy a fejlődésnek indult csemete gazdag gyümölcshozó terebélyé esősbillend. Ezt azonban csak a jövő nemzedék fogja élvezhetni, midőn munkabíró emberek válandanak azon zsenge koruakból, kik most az elemi oktatás áldásaiban részesülnek.

Ámde a jelennek is meg van a követelménye. A mostani felnőttek fejletlen szelleme nem veti-e rá árnyait még azon sikerekre is, melyeket a már lendületben lévő népnevelés a jövő érdekében felmutatni bír? — A mult idők sötétsége, és a jövő fejlemény koránya küzdenek egymással. A társadalmi tevékenység feladata ezen nagytávolságot és lézagot lehetőleg elsimítani.

Kormányi gondoskodásból a népne-

velés által a jövő nemzedékek értelmi fejleménye biztosítva van. De biztosítva lehet-e az erkölcsnek párhuzamos emelkedése, ha a gyermekek szíve, jelleme a családi otthonban, hol az leginkább fejleszthető, demoralizáló érintkezésnek van kitéve, a helyett, hogy a nemesebb izlés behatásai támogatják az iskolában nyert értelmi művelődést?

Ugy hisszük, hogy bővebb indokolás nélkül is önként szembeötlök, mily nagy fontosságu társadalmi feladvány az, hogy ha a népnevelés által a jövőnek szívet és értelmet fejlesztünk, ne engedjük annak üdvös hatását paralizáltatni erkölcsrontó példákkal, melynek gyökerei oda nyulnak vissza, midőn a népnevelésért fohászko-dánk.

Ez már egyenesen társadalmi feladat. A felnőtteknek, a jelen nemzedéknek erkölcsait nemesíteni, a nép közszelleméből a butaságot, romlottságot, mint a gyomot irtogatni — igen, ez mindnyájunk feladata, ennek pedig hatalmas emeltyűjei a népkönyvtárak, miknek terveként hogy mit gondolunk, arról szólándunk közelebbi alkalommal.

A FŐVÁROSBÓL.

Petőfi arcképe egy régi daguerreoty után sokszorosítva a napokban megjelent. A Terézvárosban új templom építését tervezik. Jókay Róza, koszorus költőnk tehetséges leányáról azt írják, hogy a szobrászat és festészet terén kiváló jelenségként fog feltűnni. Lenhossek József kitűnő egyetemi boncztanár tanárságának 25-ik évfordulóját készülnek megünnepelni f. hó 18-án tanítványai. Az árvizkárosultak javára f. hó 5-ig 2 millió 455 ezer 357 frt 73 1/2 kr. gyűlt be a belügymi-

Az epos-költés legszorosabban van ösznőve nemzeti létünkkel, amennyiben az újkor első időszakától kezdve kissé nagyobb mértékben használtatott még a jelen század elmúlt tizedeiben is.

Már Tinódi Sebestyén történelmi énekei eposoknak vehetők, habár értékők azon hitellességen alapszik, amelyre szerző nagy gondját fordította a történelmi tárgyak papírra tevésénél és e tekintetben meg is érdemi nagy Toldynk jelen sorait, hogy „nincs történetirónk, ki nagyobb pontossággal . . . közlené fáradsággal és utánjárással szemtanuktól szerzett és értelmesen összefüggesszített adatait. S ezért művei történelmi kufor-rás érdemével bírnak.” És szintén ez időszakban egy sajátzerű epika jött létre, a melyet szükségessé is tett és mintegy teremtet az azon vita, mely folyt a katolikus és protestáns egyház tudós emberei között (Telegdi Miklós püspök, Magyar István predikátor) Ugyanis bibliai események, vagy közönségesen ismert dolgok beszéltettek el simplex nyelven, mondhatni naivan csak azért, hogy végül valami erkölcs-nemesítő didaktikai eszmét segítsenek diadalra. Ez volt talán az iránykölteszet kezdete is.

Második időszaka az új kornak diadallal mutatja fel Zrínyit, a költőt, ki „Adriai tengernek szívenája” ozimű könyvében adván az „Obsidio Szigetiánát”, ihletett lélekkel írta meg eposát a fenség jegyével homlokán,

A „SÁRRÉT” tárczája.

EMLÉKE'M.

Hervadt virág, színevesztett
Bohókás apró szalagok,
Drága romok, a kikeről óh
Annyiszor szóltak a dalok!

Illatos levélkék, telve
Büvölő, nagy szerelemmel . . .
Szép lányok, akik csak jásztak
Az én ábrándos szívemmel.

El-elnézem őket hosszan,
Virágot, képet, levelet . . .
A csalódás könyvébe, hogy
Hányszor irtam a nevemet!

S akad köztök még most is egy
Ki rám mosolyog, rám nevet,
Hókarjával ha átölel
S suttogva mondja, hogy — szeret.

Pedig tudom, mint a többi,
Megcsal ez is, és elfeled,
S hazugsággá válik ajkán
Az esküt, amit megszegett . . .

Az epedés gyönyörében
— Óh ragyogó, fényes világ!
Mit annyszor tépett széjjel
Az asszonyi bűn, csalfaság. —

Voltam boldog egykor én is,
Boldoggá tett a szerelem,
S e régi szót, régi üdvöt
Még ma is úgy megkönyezem!

Patak Árpád.

Petőfi mint epikus.

Üres, tiszta lap fekszik előttem . . . mit írjak reá? Beszéljek Shakespeare munkáiról? hiszen ő plagiator volt, amint saját honfitársa bizonyítja és nem ő írta ama kitűnő darabokat, nem ő tette örülté Lear királyt. hongyülölővé Coriolant, nem ő idézte elő Hamlet szellemét, ő mind nem tett semmit, hanem egy akkor élő tudós, kinek vala igaz neve lord Bakon. És mindezt háromszáz év mulva akarják nyilvánosságra deríteni, mikor már Shakespeare neve hallhatatlan és az is marad. Balgaság! A bir száját betömní so hasem lehet. Erről mitsem fogok írni, de hát miről? Unalmamban kinyitom Petőfi költeményeit és szemem elé akad a „Bolond Istók,” megvan! vizsgáljuk nagy lyrikusunk epikáját.

ministeriumnál. A Széchenyi szótortálapzatát kezdik lerakni. Az első magyar zsidóbiblia megírásán dolgozik egy bizottság. Az orvosok és természetvizsgálók nagy gyűlése alkalmából már érkeztek a vendégek mindenfelől a fővárosba. Ipari czélokra a jövő évre 42000 forintot irányoz elő a kormány. Tisza Kálmán belügyminisztert Ostendében távolléte alatt Trefort közoktatási miniszter fogja helyettesíteni. A tiszai vasúttársaság Zsedényi Bde emlékének örökíti meg, hogy életnagyságú arcképét gyűlésterme számára lefesteti.

Az írógép.

Az újkor e legújabb találmánya nem más, mint egy varrógépre emlékeztető készülék, melyet olyanformán kezel egy hölgy, a hogy a zongorát szokás. Azonban nem varrógép, nem is pianoforte. A Singerék s Wilsonoknak épen oly kevés érdemük van föltalálása körül, mint a Bösendorfereknek vagy Beregszászyaknak. A készülék egy írógép, Remington szerkezete szerint; mert Amerikában már több fajta ílygép is kezd elterjedni.

Az írógép szerkezete belül is sok hasonlót mutat a zongorához. Láthatni rajta egyes gombokat, melyeknek fejére betűk s írásjelek vannak bevésvé, s melyek ép úgy lenyomhatók, mint a zongora billentyűi. A gombok emeltyű-készülékkel vannak kapcsolatban, úgy hogy midőn a gombot lenyomjuk, emeltyű által egy kalapács fölfelé üt, miként a zongora kalapácsa a hurokra. De az írógép kalapácsai nem egyformák, hanem mind-egyikén egy-egy betű van kivésve, ugyanaz, amely a megfelelő gombon. És ez a kalapács nem is üt hurra, mint a zongora, hanem egy festékkel itatott papir- vagy vászonszalagra. A szalag fölött, majdnem közvetlen érintkezésben vele, van a beirandó papírlap egy kaucsukhengerre erősitve, azon a módon, mint az a nyomdák sajtójánál is szokás. Mihelyt tehát a betű gombja lenyomatik, a neki megfelelő kalapács ugyane betű bélyegét rányomja a festékkel beitatott szalagon át a beirandó lapra. Következik a másik betű. Hogy azonban ennek bélyege ne essék oda, a hová az előbbi betűé, azaz hogy ne egymás hátára irassanak a betűk, olyan készülékkel is el van az írógép látva, mely e tekintetben maga szabályozza magát. A gépet ugyanis föl lehet húzni, mint az órát, egy fogantyúval. A csavarrugó mozgásban tartja az egészet, úgy hogy midőn egy-egy billentyű lenyomatott, a gép hengere, valamint a reá erősitett papírlap egyet-egyet odább mozdul, épen annyit, a mennyi helyre egy betűnek szüksége van. Mikor aztán a henger egy egész mozgást megtett balról jobb felé, azaz midőn egy egész sor meg van írva, akkor egy kis csengettyű ad jelt, hogy tovább mozgatni nem lehet. Az író egyén ekkor egy kis kapocs kiemelése által a hengert ismét eredeti helyzetébe hozhatja vissza, azaz a sor elejére. E közben magától fordul odább, épen

mely tökéletes, felfogás, compositio, és conclusio tekintetében, mert „azon tény által, hogy Szulejmán Szigetvárnál lelte halálát, Zrínyi eposa megfelel a nagy epopoeák azon kellékének, hogy valamely korszakalkotó eseményt tárgyazzanak” — mondja Salamon Ferencz.

És a nyelv szépítés diadalát, mely műfajban ulti a magyar literatura? Bizonyára az eposban. Vörösmarty Zsófia a neologizmus zászlóját lobogtatá. — S most térjünk át azon három férfiura, akik a „népies” alapján építék fel, azaz erősiték meg, alkották ujonnan az epikai költészet falait. Tompa, Arany és Petőfi, akiknek neveikhez a legnagyobb irodalmi siker és diadal van kötve.

A „népregék” és „népmondák” világa bizonyos ihletszerű, mistikus színezetű érzellemmel tölti el az olvasó lelkületét ugyanannyira, hogy a bonczolgatni szerető kritikusi elfeledi hivatását és csodálattal, benső melegséggel csűng Tompa költészetén, nem véte tekintetbe, miszerint a „népregék” és „népmondák” csak tárgy és névben viselik a népies formát, az elbeszélést illetőleg azonban nem is közelítik meg igen sokszor azt. Az ellenkezőt mondhatjuk költői beszélyeiről, amennyiben azok (Szuhai Mátyás. A pipás kántor stb.) az utolsó izzig népies köntöst viselnek magukon. Sokkal felette áll Arany János, kinek 1846-ban a Kisfaludy-Társaságnál diadalmasan pályázott „Toldi”-ja meg-

anyival, a mennyire egy új sornak szükség van.

A gépet be lehet állítani úgy, hogy a sorok, hosszúsága, s azoknak egymástól való távolsága is változtatható. Tehát mindenféle sürűségben. Az írásjeleket is föl lehet rakni, mert azoknak külön billentyűk felelnek meg, sőt alá is lehet húzni tetszőleg betűket vagy szavakat. Két-kétszó között szintén meg lehet tartani a szükséges tért azért, hogy e czélra szolgáló külön billentyűt nyomunk meg. A kapott iratok sokszorosítása pedig épen annyira könnyű, mert a gép sokszorosító téntával dolgozik, s mert több lapot is lehet egyszerre beletenni a gépbe, minden két lap közé külön e czélra praeparált festőlapot helyezvén.

E gépnek sok mindenféle előnye van a közönséges írás fölött. Első s legnagyobb az, hogy kevés — alig két heti gyakorlás mellett sokkal hamarabb megy vele az írás, mint közönségesen tollal. Egy perc alatt valami 90 szót lehet vele leírni, nolett tollal alig 40 et. A gyorsírók tehát diktálásnál vagy másolásnál nemcsakára egészen fölöslegesekké fognak válni, a mennyiben e géppel sokkal pontosabban s gyorsabban lehet dolgozni, mint ők teszik. Ha még hozzá veszzük a sokszorosítás könnyűségét is, akkor megépen e gép előnyére üt ki az összehasonlítás. Második nagy előnye e gépnek, hogy szép kalligraphus írást tehet vele az is, kinek kezeírását egyébként alig lehet elolvasni. Használhatják továbbá a gépet olyanok, kik valamely testi hibájok miatt a tollat nem kezelhetik, p. o. elveszítették jobbkezüket. Sőt használhatják a vakok is, kik kitűnő helyérzéküknél fogva könnyen betaníthatók, hogy melyik billentyűt mikor kell megnyomniok.

Bonyolult szerkezete miatt azonban a gép még meglehetősen drága (230—290 frt között, a szerint a milyen nagy) s ez bizonynyal ugy akadály lesz gyors elterjedésére nézve. Egy ily gép már Budapesten is használatban van a Ferencz-csatorna-vállalat igazgatóságai irodájában. I. L.

Mi ujság a hazában?

A sz. fehérvári kiállítás 30,000 frt tisztán jövedelmet hozott, mely minden esetben ipari czélokra használtatik fel. Somogy megye közgyűlésileg elhatározta, hogy összes szükségleteit csakis hazai iparcikkkel fedezze, s e példa követésére az ország összes törvényhatóságait is felhívja. Tompa ünnepélyt tartottak Feketehegyen, egy szepesmegyei fürdőben a napokban. A nagyköltőnek még 1868-ban díszes emlékszobrot emeltek az ottani fürdővendégek. Egy Császár Gyula nevű gyulai honfitársunk is harezol a zuluk ellen, ki már rég kivándorolt Amerikába. Fiume kikötőjében egy 6000 kilogramm súlyú óriási czápa tartja rettegésben a fürdő közönséget. Az érmelléki vasut ügyében f. hó 31-én

mutatta: mint, hogyan és mit kell a költőnek feldolgoznia, hogy munkája megfeleljen a népies kivánalmainak.

Különb, ismerjük — hisz annyit volt már emlegetve — koszos költők epikai műveit, melyek mindegyike „Arany helyzetalkotó és jellemfestő erejéről tanuskodik,” így nem is sokáig időzünk e tárgynál, hanem átterünk az irodalmi triumvirátus harmadik tagjára — Petőfira.

Első helyet foglal el az 1844-ben írott „János vitéz”, mely compositio és irány tekintetében egyike literaturánk legszebb népi-darabjainak. Az egész költői beszély mese alapon nyugszik és inkább lehetne nevezni tündérregének, amennyiben láthatatlan lények is szabad befolyást nyernek az esemény szövegében. Már magok a személyek emelik fenségét a műnek és mintegy elősegítik annak egyszerű és mégis sokat mondó nyelvezetét. Kukoricza Jancsi szerelme Iluskához; a gonosz mostoha áskálódó dühe, mely szétzúzni akarja boldogságukat; Jancsinak elbujdosása a gazdájának tett kár miatt, dicő kalandjai és végre találkozás a egyetlen Iluskájával... mind oly egyszerű dolgok, mintha egy falusi ember szájából hallanók elbeszélni a történetet s csak itt-ott eszmélnék fel, midőn egy-egy gyönyörű festői kifejezésre akadunk, hogy bizt Petőfi írta. Milyen megragadó a két szerető bucsuja; két egyszerű sorban mennyi mindent találunk kifejezve, mint:

B. Diószegen általános gyűlés lesz. Az arad vértanuk okt. 6-iki halál évfordulójának emlékére a győri hölgyek akként ünnepelek meg, hogy minden vértanunak emlékszalagot hímeznek, s azokat a hős elhunytak még élő rokonainak küldik meg. Az unltáriusok felekezete f. hó 23-án Székely Kereszturon tartja zsinatját. Balla Gergely az ál Vesselőnyi, kit 1873-ban ítélte el a n.-váradai törvényszék, mult hó 31-én meghalt az ungvári fegyházban. Philloxera megjelenését észlelték Aradon, melynélfogva szakértő bizottság kezdte meg vizsgálatát. Dr. Várad Antal fővárosi író a napokban N.-Váradon időzött. Kállay Ödön Szeged város második kerületének orsz. képviselője szerdán délután tüdőszélhűdés következtében elhunyt. A függetlenségi pártnak kiváló tagja volt, élt 61 évet. Az irodalomnak is van halottja. Losonczy László, valamikor a legnépszerűbb költők egyike, szinte elhunyt. Legutóbbi időben végrehajtó volt Losonczon, majd mint testileg lelkileg megtört szerencsétlen öreg a budai irgalmassok kórházában érte el végnapját. A buda-vizvárosi sírkertben temették el; legyen neki könnyű a föld!

A növényevők felekezete.

Napjainkban sokat halljuk emlegetni a vegetarianizmust; s miután lehetnek lapunk olvasói közt olyanok, kik óhajtják e tannak elveit körülményesebben ismerni, megemlékezünk róla a következőkben:

Vegetariánusoknak nevezik magukat a Simpson J. által Londonban alapított Vegetarian Socyeti tagjai, kik az állati táplálékkal felhagytak és kizárólag növényi tápszerekkel élnek. Hivatkoznak arra a tényre, hogy az ember tisztán csak növényi tápszerekből is megélhet épségben és erőben, hivatkoznak a bibliára, bölcsezszer és természettudósok irataira, s a húst kártékony izgató szernek tartják, amely betegségeket és szenvedéseket hoz létre és azt állítják, hogy a társadalomnak sok bűnei a husevésre vezethetők vissza. A vegetarianusok tejet, vaját, tojást nem esznek, a szeszes italokat és fűszereket nem élvezik, nem barátjai az orvosi tudományok és hódolnak a természeti- és hidegvizgyógyimódnak. Társaságuknak nem csupán a külföldön, de nálunk is vannak tagjai és követői.

A vegetarianizmusnak egyik sweiczi nagy apostola: Dr. Drock nem rég Bécsben nagyszámú közönség előtt tartott két előadást: a vegetarianizmus befolyásáról a családi életre és gyermekek nevelésére. Előadásának folyamában a szeszes italokat, sört, bort és égetett italt a nyomor előidézőjének mondja és hogy a kávé, thea és dohány élvezetének szükségét csupán husevők érzik, de sohasem a gyümölcsösvők. Ezután a beteg testre tért át; néhány érdekes esetnek, Szt.-Gallen melletti gyógyintézetéből, ismertetése után, vitatta a növénytáplálék élvezetének előnyeit, a hústápszerek kártékony behatásának ellenében. Előadó kinyilvánította azt, hogy a nők

Ha látsz száraz kórót szélvészről kergetve,
Bujdosó szeretőd jusson majd eszedbe.

és a leány felel:

Ha látsz tört virágot ut közpre vetve,
Hervadó szeretőd jusson majd eszedbe.

Valóban, bámulni lehet, mennyire tud Petőfi a legegyszerűbb gondolatokba is életet önteni csekély fordulat, vagy merész hasonlat által; mily hűn képes visszatükröztetni a népelet legutolsó jeleneteit is!

„Salgó” történetében egy véres dráma folyik le szemünk előtt: apa és testvérgyilkolás szerelemből egy nő miatt. Megragadó hasonlatok, erőteljes nyelv, s az esemény bal-ladaszerű rohamossága... és a ki e mű „örök rejtélyű érzés, szerelem” kezdetű részletét olvassa, bámulattal telik el Petőfi phantasiájával szemben.

„Szilaj Pista” boszuja indokolt és itt is találkoznak merész comparatiókkal s a festés oly hű és nagyszerű, hogy el nem hallgathatjuk a következő szakot:

Fekete a pillád, kék a szemed,
Mint mikor a felhő ketté reped;
A megrepedt felhőben kék az ég,
S mint ebben a csillag, szemed úgy ég.

Csak a rimek hagynak némi kívánnivalót hátra, különben a nagy lyrikus mikor belső-jével foglalkozik, nem sokat ad a technikára. S miért is néznők a tölgy alsó ágait,

idegessége szintén a hústáplálék következménye és hogy e bajnak legyőzésére egyedüli módnak a vegetarianizmus bizonyult be.

Hogy állításait élő példákkal igazolja, a sweiczi vendég a bécsi vegetarianus klub elnökének 6 és 8 éves két fiát, mint „vegetarianus gyermeket“ mutatta be a közönségnek. Mindkét gyermek valóban majd kicsattant a viruló egészségtől és erőtől. A gyermekek nagyobbára gyümölcs és Fraham kenyérből élnek, tejet és tojást ritkán esznek és valódi húsgyűlölők. E családot Dr. Chimai híres vegetarianus terítette meg. — Egy tizenkéttagból álló család anélkül, hogy legkisebb nélkülözésnek vetné alá magát, a növény étkek élvezete által évenként legkevesebb 1200 forintot takaríthat meg.

A mi a vegetarianizmus a gyermeknevelésre befolyást illeti, Dr. Drock kiemelte, hogy azon két előítélet, mely ellen a vegetarianusok különösen küzdenek, t. i. az éjjeli levegőtől félelem és azon tévhit: „Csak hus ad húst“, a gyermeknevelésre igen kártékonynak mutatkozott.

Az éjjeli levegőtől félelem megakadályozza az anyákat, a friss légköri levegőből gyermekeiknek annyit juttatni amennyit azok egészség és erős tenyészetükhöz szükségnek. Az éjjeli légtől való félelem folytán nem csak télen, de gyakran nyáron is bezártnak a gyermekszobákban ablakok, holott a kísérletek és tapasztalás azt bizonyítja, hogy a nyitott ablaknál alvás a gyermekekre rendkívül jótékonyan hat és tényleg az egyedüli mód őket valamennyi ragályos bajoktól megóvni, olyan mód, a mely nekik a félelmes terokbántalmak helyett viruló arcot, erős izmokat és szilárd csontokat kölcsönöz. Épen éjjeli — mondja a tanár — rendeltetése az embernek és főképp a gyermekeknek anyai élelyt egybegyűjteni, a mennyit másnap testi és lelki munkájához és fejlődéséhez szükségül és fogyaszt.

A gyermekeknek nem kell húst adni, de annál több levegőt és azután legalább olyan családokban ahol a gyermekek kellő tisztaság és bőrápolásban hiányt nem szenvednek, kevésbé fog kelleni tartani a ronszoló toroklob (diphtheritis), vörheny, (scarlatina) és valamennyi ragályos betegségtől desinfiáló szerek közt legjobb és az is fog maradni a levegő.

A mi a vegetarianizmus elveit illeti, e tekintetben a vélemények igen szétágazók. Mindenesetre a legjobb leendő szélsőségeket kerülni. Sem a hus étkek teljes elvetése, mint azt a vegetáriánusok akarják, sem pedig a vegetáriánusok által védett elvek teljes megvetése, mint azt a hústáplálék pártolói hirdetik, nem bír előnnyel. Nem lehet ugyan tagadni, hogy a lakosság szegényebb osztálya a vegetarianizmusban teljes pótszert találhat a hus élvezeteért, mint ezt azon népeknél láthatjuk, kik mint az indiaiak, állatot meg nem ölnek és csupán növényekkel táplálkoznak, de olyan tökéletes erős táplálkozás, mint az a vegyes étkek által elérik, kizárólag az egyik, vagy

ha annak büszke koronáját van alkalmunk láthatni.

Időm rövid s így alkalmosítottam csak azon epikai műveit veszem elő Petőfinek, amelyek legjobban célhoz segítenek, mert legjobban kimutatják: volt-e hivatta ő az epikai téren is babérokat arathatni? Előre is megmondom, hogy nem volt hivatta erre. — És miért?

Az epikus költő olyan, mint a színész. A színész — teszem fel komikus — bár gyomra üres a rémitő koplalás miatt és kedve épen nincs semmire, este mégis megnevezteti a közönséget és gondjait háttérbe szorítja.

Igy az epikus költő. Eseményt ad, melyben személyek jönnek elő és ezek jellemében fekszik a lélektani igazság. A költő háttérbe szorít, mint egy drámaíró, ki a kulisszák mögől gyönyörködik darabjában, s ha le is ir valamit, alanyi vagy bárminő észrevételek nélkül teszi azt. Teszem fel: egy költő olyan személyeket léptetne föl, kiknek mindegyike pl. a kormánypárthoz tartozik, holott az író az ellenzék híve. Az esemény folyamában diadalra kell juttatni a szereplők politikai eszméjét . . . no megesse bele aztán, ha az író itt is, ott is saját elveiről is részletes reflexiókba bocsátkoznék. Ismerem már munkát, melyben a szerző pártellenceit, az általa nem osztott nézeteket viszi diadalra anélkül, hogy csak egyetlen szóval is belehozná magát és

másik irányban választott tápszerek által nem lenne eszközölhető. Ezenfelül tekintetbe kell venni sok más egyéb körülményeket, az éghajlatot, életmódot, foglalkozást és egyéni szabadságot, úgy, hogy nagy merészségnek tűnik fel általános szabályt állítani fel az összes emberiségre. S jóllehet e tannak tudományos tekintetben tarthatatlanságát Virchow, Ludvig, Fnnke és más világhírű letantánárok kétségbevonhatlanul megczáfolták ennek dacára a gyakorlati életre hasznosíthatjuk belőle azt, hogy a tulságos sok husevés nem lényeges kellék az emberi test ép-ségben és erőben maradásához

Nagyvilági hírek.

A müncheni kiállítás költségei 80,000 márkára rugnak. Az ausztráliai Viktoria-gyarmatban ez év első negyedében 170,550 uncia aranyat ásott ki 35,598 munkás. Petőfi költsége annyira hódított Olaszországban különösen Szicília szigetén, hogy egész kis költő-csoport buzgólkodik Petőfi műveinek fordításával. Alfonz spanyol király nővére szélhűdésben elhunyt. Az ex-khedive Nápolyból eltávozik, s Rhodusszigetén fog letelepedni házánépével. Bulgáriából az utolsó orosz-erő hód 3 án szállott hajóra Ruseszükben. Hayti szigetén mult hóban a képviselőház egyik ülésén Lorm képviselő revolverrel keresztül lövé az elnök bátyjának karját, mire az szinte revolverrel lötte le őt. Erre megkezdődött az általános lövöldözés. A rendőrség a parlamenti épületbe bevonulva lövöldözött, a katonaság pedig bombákkal sepré végig az utcákat. Nehány városrészt kigyuladt, s majd nem egész Hayti légegett. A pápa a gallicziai vizbárosultak javára ezer lírát adott. Nápoly mellett Vico-Equnse városban ritka szép etrusk sirt találtak, lovas harcosokat. papnőket, satyrokot ábrázoló szobrokat és vázakkal.

Színészet.

N. M. színigazgató ur körünkben működő, társulata a közelebbi héten következő darabokat hozta színre. Szombaton adatott „Deborah“ vagy a „szép zsidó hölgy szerelme“ színmű 4 felv. írta Mosenthal. Ugy a jutalmazandó igazgatónő iránti részvét, mint maga a jeles drámához fűzött rokonszenv, — együttesen a két tényező, majdnem a zsufo-lásig megtöltte a canicullai hőtől fulasztó színtermet. Azonban a jól összeválogott előadás elfeledteté még a meleg kelemetlenségeit is annyira, hogy a felvont figyelembe elmélyedt közönség még akkor sem akart oszlani, midőn a darab végeztével egyesek hangos figyelmeztetések közt már megkezdtek az indulást kifelé. Dicséretére legyen a szereplőknek, feladatukat sikerülten oldák meg ez estén mindannyian. Vasárnap aug. 3 án a „Csizmadia mint

pártja tagjait. Ezt már tudom becsülni és ez megis követelhető az epikai darabokban.

Petőfi különösen az „Apostol“ ban tulzoltan regisztrálja republikánus gondolatait és az egész mű csak arra szolgál, hogy a költő gondolatainak tolmácsa legyen. Ez egy epikai költeményben megbocsáthatatlan hiba, amiért Vörösmarty „Zalánját“ is megróta a kritika, mondván: „E nagy mű széptani tekintetben sok kívánni valót hagy maga után; ugyanis nincs tiszta, átlátszó szerkezete; a terjedelmes epysodok mellett tulságos lenne az ömlengés, a majd elégiai, majd ódai hang stb.“ Ime, az epikus költőnek munkája mellett homályban kell lennie s mert ezt Petőfi meg nem tartá, nem lehet őt az epikus költők tökélyének neveznünk. Mindenesetre érdem illeti azonban találót, könnyed gondolatait itt is s azt a phantáziát, mely — mint ő mondá róla — nem volt a „por magzatja.“ A töredékben maradt „Leher vezér“ bravour darabja lett volna, habár ennek meglevő részében is már előtérbe lép több helyen saját és nemzeti büszkesége.

Katona Árpád.

k i s e r t e t énekes népszínművet vette elő a színrendezés; azonban a vasárnap daczára sem tudott vele közönséget begyűjteni. Pedig a jó előadás megérdemelte volna, hogy többen is megnézzék, — eltekintve attól, hogy e darab már nagyon is ösmeretes városunkban. Kedd aug. 6 ára igen helytelen tapintattal hozta színre Berg, a maganemében és helyén Bécsben különben kitünő osztrák, népszínművet, — mely magyar fordításban sikerülten alig is lenne köztetszés eloadható E feltevést igazolta az is, hogy nálunk még az ezen estén megjelent nagyon csekély számú közönség is meglegedetlenül távozott el a színteremből. — Csütörtökön „Falura kell menni“ Bayard 3 felvonásos vigjátéka adatott Szilágyi S. fordításában. E darabot egy-két másodrendű szereplő készületlensége tette kissé vontatottá, mely a főbbek rovására az egész előadást is megfosztotta a kellő sikerrel. — Szombaton aug. 9 én vagyis tegnap este ismét jutalomjáték volt. Tóth Antal a társulat egyik legjobb, drámai tagja jntalmául adatott Bayard színműve: „A vak tengerész és a felolvasó nő“, fordította Feleki Miklós. Ez előadásról érdeméhez képest csak közelebb fogunk megemlékezhetni, miután lapunk zárta s a térszúke miatt azt jelenben nem tehetjük. Hanem magáról a társulatról még elmondjuk a következőket. — A Bánfi-Hunyadon visszamaradt társulat kiegészítő része a napokban már meg fogván érkezni, — ennek folytán az igazgatóság 8 előadásra új bérletet nyitott, — igérvén, hogy szerencsétlen anyagi körülményei miatt eddig énekes népszínműveket nem adhatván, e bérletben igyekezni fog a közönséget mentől válogatottabb darabokkal kárpótolni a mulasztottakért. Ha e mondottak szerint az igazgatóság csakugyan beváltandja szavát, azt hisszük nem lesz októvább panaszkodni a pártolás hiány felett, mert a társulat jó hire bejárván már a vidéket is, annak pártolására is számolhat. Ellenésben azonban ne csodálkozzék, ha a közönség, mely eddig egyre várta az ígért népszínmű előadásokat, bizony, bizony, meg fogja magát kimélni aztán a színházi gyönyörök további forró élvezetétől. Mert azt tartják itt mind közönségesen: az ígért mit sem használ, s csak a tények igazolnak!

Ujdonságok.

* Szerte a megyéből érkező aratási hírek szerint, az ez idei termés jóval alább áll a középszerűnél, mely általános lehangoltságot szült a lakosságnál. Legnagyobb része a birtokosságnak egyetlen szemét sem lesz képes eladni idei terméséből. A tengeri termés hasonló silány aratást ígér, ugyszint az állások kerteken is nagy kárt tett a ragya. Vajjon mikor lesz már vége e sok csapásnak?!

* Hymen. Sélley Árpád a nálunk mult évben alkalmazva volt városi irnok, közelebb megválasztott papmási körjegyző, a napokban váltott jegyet siteri jegyző Tátray Lajos kedves leányával Mariskával. Kisérje boldogság frigyüket!

* Dalmy Mihály jelenlegi városi s. jegyzőket pedig M. Peterd és P. Told községek ma egy hete választák meg körjegyzőjöknek. Szerenését kívánunk a derék fiatal közhivataluoknak további pályafutásán!

* Tüzeset Fényes Mór herpályi birtokos ur tanyáján esőtörtökön a déli órákban tűz támadván, egy kazal buzatermény lett a lángok martaléka; a tüzoltók azonnal kiseretek a vész helyére s jól alkalmazott segedelemmel, a dühöngő orkán daczára, még idejekorán megfékeztek a pusztító elemet.

* Mükedvelő színeloadás. Fentartással közöljük nygvan e hírt, — de ugy hallók, miszerint bizonyos magán körben nagyban folynak a próbák mükedvelő színeloadásra. Arról is értesültünk, hogy a megejtendő előadás nem lesz a nyilvánosság elé szánva s a legszigorubb zártkörben fogna lejátszatni. Pedig kár! mert az efféle ártatlan multság legalalmasabb eszközévé válhatnék városi jótékony céljaink elősegítésére. — melyekre fel is hívjuk az intézők becses figyelmét! Egyebekről különben majd többet.

* A képviselő testület legutóbbi ülésében elhatározta, hogy a községi pénztári számadások, illetve pénztári készletek körül eddig tapasztalt visszaélések meggátlására egy állandó felügyelő bizottságot szervez. E bizottság tagjaiul Jedlicska Zsigmond, Darózy Pál és Vass Jenő testületi tagokat meg is választá.

* **Szinézet Zsákán.** Gf. Rhédey Gábor, vidékünk e nagylelkűségéről s műszeretéről ösmert főura, felszólítja a városunkban működő szintársulatot: rándul. a át Zsákára s időközileg rendezne egy pár előadást ott. E meghívás folytán a szintársulat néhány legjobb tagja át is megy Zsákára s a napokban megtartja első előadását a gróf által e célra átengedett helyiségben. Furta-Zsáká tehát azon kedvező helyzetbe jut ez által, hogy minden nagyobb fáradság és költség nélkül egy pár élvezetes estét tölthet el saját körében. Nem is szalasztja el az alkalmat — reméljük — a ki csak teheti, hogy elzarándokoljon a ritka élvezet színhelyére.

* **Vasárnapi kiállítás.** A 1. augusztus 3-án megnyitott vasárnapi kiállításban a megyénkbeli Szekesfehérváron kiállított tárgyaknak kevés része foglalt helyet a nagyobb rész vagy vizsgálta sem érkezett, s talán ellett gazdálkodva, vagy a kiállítók közönye miatt nem küldte az be. Ujabb kiállítvány is kevés érkezett. Jövő vasárnapra azonban egyik mint másik beküldése nagyobb számmal reménylhető. Feltűnőbbek voltak közelebbi kiállításunkban a n.-váradai l. sz. káptalan uradalom Sz. Fehérvárról megjött termékei: többféle nemlétek 22 legjelesebb fajban, — minden szakértő csudálja, hogy ezeket asz.-fehérvári jury figyelmen kívül hagyja birta ugy menyisége mint minőségénél fogva — ugyanezen uradalomból fazár, teknők s több erdei műfaragványok. Továbbá, n.-váradai Voszka Ferencztől többféle remek lábbeli készítmény, mely Sz. Fehérváron is ezüst éremmel lett kitüntetve: Barabás Menyhértünk egyként szép, jó és érdekes hegedű művei: Liszkay Károly bronzművész szelencze 8 több mesterművei; a l. sz. püspökségi uradalombeli román nép háziipar szövetei; Ruby Adél munkatanítónő művészi kivitelű viasz virág koszorúja; Sonnenfeld J. szép kályha művei; diószegi Kalmár Ferencz és Lipcsey Ignác saját és tanítványaik általi készítmény sokféle szép háziipar művek; b.-ujfalui Vass Jenő sárrét: gyűjteményéből borzsák, székek, gyékény művek stb; a biharm. gazd. egyleti telepről ez idei már érett székelytengeri, nemesebb faj körték, új méz, rózsa halmaz, stb; mástól dinnye, 30 faj burgonya s más termék. Jövő vasárnapra ígérve vannak szőlő, többféle gyümölcs, bor, dohány, más termék s iparművek. Látogatók — kik mult vasárnapon is jelentékeny számmal voltak, sőt hétköznapon a hiányos tárlat szemléjére is jönnek — jövő alkalommal reménylhetőleg nagyobb számmal lesznek. Kértenek is lehető részvételre minden érdekeiket.

* **A szintársulat** egyik legtehetségesebb tagja: L á n g József jutalomjátéka lesz holnap; a midőn is Feuillet Oktáve kitűnő drámája „D e l i l a” kerül színre. A legmelegebben ajánljuk a közönség pártfogásába a jutalmazandót, ki a pártfogást valóban megérdemli.

* **Örley Flora és Szabó Bandi** vendégszeplését is emlegetik még e héten; mi ha

csakugyan igaz lesz, irigylésre méltó élvezetes estéknek nézünk elibe. Aztán a társulat ismét felszedi mozgósítást és indul elhagyott utján tovább, — Szolnokba.

* **A Körös és Berettyó** szabályozás megvizsgálására a napokban megyénkben járt külföldi szakértők: Barillari Gross, Jaquet és Korlovszky, s a kormány részéről Bodoky Lajossal tekintették meg a szabályozási munkálatokat. A szabályozó társulatok részéről Szabó József, Kecskés Sándor és Galacz János voltak velők. A társaság Gyomáról Komádiba kocsikon, onnan pedig a Sebes körösön fedeles sajkákon Körös-Ladányba értek. Nyilatkozatokat nem tettek, hanem kérdőközlésre kijelentették, hogy hiba szabályozásunkban az, miszerint felülről lefele kezdetet; továbbá az, hogy a partok egyenetlenül, hol kifebb, hol beljebb vannak építve. A viz centralisatióra megjegyezték, hogy az helyes, természetesen csak ugy, ha azután a decentralisatió következik s az pontosan keresztülvitetik.

* **Irodalmi hírek.** A következő művek jelentek meg legújabbban a könyvpiacra s szerk.-höz beküldettek: „N e m z e t i K ö n y v t á r” Abafi hasznos vállalatának 28-31 füzetei, Kazinczy, Vitkovits és Mikes műveivel. „A z e m b e r i m ű v e l ő d é s t ö r t é n e l m e” 3-ik füzet írta P. Szathmáry Károly. Dr. Toldy László „A föld és népei” 5 és 6. füzet. „K é p e s C s a l á d i L a p o k” 21-ik füzete. „E g y b ű n t ö r t é n e t e” történeti regény írta Hugo Victor, 1-ső füzet ára 25 kr. Tettey N. és Társa kiadásában. Mindezek eredeti árakon kiadóhivatalunk utján megrendelhetők.

Közgazdaszat.

ÉRTESETÉS

az erdélyi gazdák ötödik vándorgyűléséről és az avval összekötendő tárlat- és cseléd-jutalmazásról.

(Folytatás)

A KIÁLLÍTÁS.

Allattárlat.

I. osztály: Szarvasmarha.

a) hazai fajta.

1. Egy darab tenyész bika 3-4 éves. Jutalmak: 10 drb, 5 drb és 3 drb magyar királyi arany.
2. Egy darab bika, 2 éves. Jutalmak: 4 drb, 3 drb és 2 drb. m. kir. arany.
3. Egy darab bika, 1 éves. Jutalmak: 3 drb, 2 drb és 1 drb m. kir. arany.
4. Egy darab fejőstehén borjástól. Jutalmak: 6 drb, 4 drb és 2 drb m. kir. arany.
5. Egy darab két éves üsző (ünő). Jutalmak: 3 drb, 2 drb és 1 drb m. kir. arany.
6. Egy darab egy éves üsző (ünő). Jutalmak: 2 drb és 1 drb m. k. arany.
7. Egy pár tulok. Jutalmak: 3 drb, 2 drb és 1 drb m. kir. arany.

8. Egy pár szép jármos ökör. Jutalmak: 4 drb, 2 drb és 1 drb. m. k. arany.

b) nem hazai fajta.

1. Bikákra jutalmak: 4 drb, 2 drb és 1 drb. m. kir. arany.
2. Üszökre (ünőkre) jutalmak: 2 drb és 1 drb m. kir. arany.

II. osztály: Juh.

a) hazai fajta.

1. Egy darab hágó kos. Jutalmak: 2 drb és 1 drb m. kir. arany.
2. Tíz darab anya együttesen. Jutalmak: 3 drb és 1 drb m. kir. arany.
3. Tíz darab tokju együttesen. Jutalmak: 1 drb m. k. arany, 1 drb ezüst forint.

Hogy kél a buza?

Budapesten

— Julius 26. —

A rosz eredményeket jelző aratási tudósítások, a lefolyt heti terményüzletet felette szilárd és naponta emelkedőbbé tevék; így buza 40-50 kr, rozs 20-25 kr heti áremelkedést mutat fel; míg kész kukorica keresett levén szintén 10-15 krral javult. Zab változatlan. Árpa hiányzik, s tekintve a róla érkező rosz híreket valószínű, hogy kivált áron minőségű drága és kelenlő czikk leend. Repczében igen vontatót az üzlet. Őszi buza 10.75-80.

A mai itteni elérhető árak következők: 75, 76, 77, 78, 79-80 kllként.

Tiszavidéki buza 10.30-50, 10.60-80, 10.80-11.10, 11.20-40, 11.40-60. Pestv déki buza 9.90-10.10, 10.20-40, 10.50-70, 10.80-11-11.20-40. Bányai buza 9.70-00, 10.20, 10.30-50, 10.60-80, 11.25. Rozs 6.70-7.25, zab 5.83-75, kukorica 5.20-35. Takarmányi árpa hiányzik 5.20-50, káposzta repce 10.50-11.75, bányai repce 10.50-11.-.

L i s z t: Az emelkedő buza árak, a malmokat a lisztárak emelésére készítették, azonban az árak exportra most nem convenálnak.

LOBMAJER J F

B.-ujfalul placzi árak.

Jul. 7 én.

Tiszta buza (Hektoliter) 6 ft 60. Kétszeres 4 ft 50. Rozs 3 ft 60. Árpa. 3 ft. 60. Kukorica 3 ft 90. Zab 2 ft 20. (100 kilogramm. Szalonna 48 ft. Szalonna (1 kilogramm) 48 kr. Disznóhus (1 klg.) 40 kr. Marbahu 40 kr. Sól (100 kilogramm) 13 ft. Sól (1 klg.) 13 kr. Disznózsír 48 kr. Szesz 36 kr. Köleskása (egy liter) 10 kr. Lencse 12. Borsó. Paszuly 10 kr. Lángliszt (100 klg.) 22 f. Zsemlyelisz 21 ft. Kenyérlisz 20 ft. Fagyugyertya 60 kr. Lámpaolaj 60. kr. Mezei munkabér: saját kenyéré 90kr. A gazda kenyéré 70 kr.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:

VASS JENŐ.

Ömunkatárs: Katona Árpád.

HIRDETÉSEK.

CSEPLŐ-GÉPEKET

UGYANONNAN TRIEURÖK

14-9.

Solid és alkalmas ügynökök kerestetnek.

szegrendszerre alkalmazva 1, 2, 3 és 4 vonó erőre, szalmarázóval, szitáló és tisztító készülékkel fa vagy vas álványon; legújabb igen tartós szerkezettel olcsón, bérmentve Budapest vagy Bécsig szállit:

a legjobb minőség és szolid szerkezetben, valamint Gyomtisztító gépek nagy választékban megrendelhetők s a leggyorsabban szállitattanak.

Mayfarth és társa gépgyára Mainai-Frankfurtban.

UMRATH és TÁRSA

Prága b a n

mezőgazdasági gépek gyárosai

ajánlják szigoruan, solidan készített könnyű járatu, t i s z t á n és sokat kicséplendő különleges

CSEPLŐ- és JÁRGÁNY-GÉPEKET

1-8 ló vagy ökör erőre, hordozható vagy álló szerkezetben.

Ezenkívül készitenek különböző nagyságu, kipróbált jóságú tisztítómal-mok, szecskavágók-, darálómalmokat. stb.

Képes árjegyzékek mindenféle nyelven és ingyen kaphatók

Berettyó-Ujfalú, 1879. Nyomatott a „Sárrét” társadalmi s közművelődési hetilap nyomdájában.

